

Előfizetési feltételek:
 Egész évre 6 frt. — kr.
 Félévre 3 „ — „
 Negyedévre 1 „ 50 „
 Egyes szám 10 kr.

HALADÁS

Hirdetések díja:
 4 hasábos petsor 5 kr.
 Nyilttérben 20 kr.
 Bélyegdíj egyes hirdetésnél 30 kr.

Társadalmi, tanügyi, közgazdasági és ismeretterjesztő közlöny.

Szerkesztőségi iroda:
 Főter 5. sz. a., hová a lap szellemi részét illető közlemények küldendők.

Megjelen:
 Szerdán és Szombaton.

Kéziratok:
 Vissza nem adatnak.

Kiadóhivatal:
 VOLCZ B. könyvnyomdája. Mindennemű perzek hirdetések és reklamatikok ide intézendők.

„Az Önkormányzat és pénzügye.”

Irta Hegedüs Sándor.

Jellemző szakirodalmunkban az, hogy rendszeren ép azzal foglalkoznak, amelyekesebbet, mely egy vagy más tekintetben leginkább érdekelhetné közönségünket. Államiéletünk bizonyára egyik legfőbb s mondhatni nemzeti jelegünk kifolyásaként tekinthető tényezője Önkormányzatunk. És az efemer böcsühirlapi „könnyű” cikkek leszámításával mily kevés szakiró emlékezett meg e tárgyról csak általánosságban is, — annál kevésbé hatoltak a részletekbe.

Az előttünk fekvő mű, már csak ezért is megérdemli a közfigyelmet, mert az önkormányzat pénzügyéről az önálló magyar művek elsője ez.

Fontosságát nyer e mű továbbá írójának neve által is; mert Hegedüs Sándor egyike publicistáink legképzettebbjeinek. Az ő ismereteinek tárházába a tudomány annyi kincse van lerakva; hogy valódi nyereség ha annak bár ritkán kinyitott ajtaján be betekintheünk.

Nem akarom ezzel azt mondani, — mintha hirlap írói nagymérvű működésének a maga specialis haszna nem volna meg, de talán a tudománynak nagyobb szolgálatokat tenne, ha több időt szakítana abból magának az önálló és nagyobb szabású művek írására. Hisz a nemzetgazdász, s különösen pénzügytan terén ki lenne erre hivatottabb — nálunk — mint éppen Hegedüs Sándor? —

De áttérek már a mű ismertetésére.

Szerző a bevezetésben az önkormányzatról és annak pénzügyéről általánosságban beszélve, elmondja hogy az önkormányzati és autonomikus pénzügy fontossága már nemzetközi szempontból is ellőn ismerve, és bár csak a kezdeményezés stadiumában van még ez, de évről évre nevedezni fog annak szüksége, hogy úgy az irodalom, mint a gyakorlati törvényhozás kiváló figyelmére méltassa az önkormányzatot és ennek pénzügyi fejlődését; mert attól függ az állam élet egészsége; ettől annak valamint részben a polgároknak anyagi és pénzügyi helyzete.

Szerző az államok önkormányzatáról külön emlékezve meg, — mindenek előtt az angol önkormányzatról szól, — melynek főbb tételei a következők. — Angliában jelenleg 18,248 grófsági béke bíró van, kik 100 font sterling értékű birtok vagy

ennek megfelelő jövedelem birtokosai közül a grófság élén álló lord lieutenant vagy a custos rotulorum előterjesztésére, a cancellár által nevezetnek ki az ingyenes hivatalra. A békebíró teljesen valósítja az önkormányzat eszméjét; mert ingyenes és eljárásában teljesen független. A béke bírák területe a grófsággal majd nem össze esik, — mert a szorosan vett Angliában levő 52 megyében 56 békebírói commissio van. Az államélet fejlődésével a békebírák mind inkább rendőr bírákká váltak: az ipar, erkölcs, út, folyam, korcsma, cseléd, munka és szegény ügy terén. A békebíró mint egyesbíró működik, kihágási esetekben; mint vizsgáló bíró, bűntudatokban, mint rendőr, lázongásoknál; mint rendőr bíró: a piaczi, út, folyam, morál stb. rendészet terén, mint közigazgatási jogszolgáltató az adótartozások és szegényügyi követelések vagy általában dolgházi dolgokban.

(Folyt. köv.)

Mi kell Tordának?

Tisztelt Szerkesztő ur! Besses lapja 19 és 20-ik számában valaki szót emel az ugyancsak a „Haladás” 16-ik számában megjelent ama cikk ellen melynek címe „Katonaságot Tordának,” s azt mondja, hogy iskola kell Tordának, nem kaszárnya.

Ezen cikkben sok szép, sok igaz van elmondva, s teljesen igazat adnék érvelésének, ha csak azt tűzte volna ki fejtegetése célpontjául, hogy „iskola kell Tordának,” — de nem adok igazat amaz állításának, hogy „kaszárnya nem kell.”

Ezen cikk minden helyes érvelése mellett, nagyon egyoldalú, hasonlít amaz anecdotabeli kereskedőhöz, ki midőn inasa panaszkodott, hogy ötlet semmivel sem látja el, szemrehányolag mondá: „Hát nem volt rongyos a csizmad — vettem kalapot, kinőtél a kaputodból — vettem kalapot, elszakadt a nadrágod — vettem kalapot.”

Czikkirő is minden szükségletét Tordának oskolával elégíteni ki.

Valjon ki van közöttünk, ki az ész fenséges voltát, hatalmát ne tisztelné, s ne igyekeznék annak tápot adni? Ki van a ki a földi boldogságnak e kuforását az élet a tudománnyal megismertetni ne ohajtaná, hogy mind ezeket ki aknázza?

Ki van aki helyesnek nem látná hogy nemzetünk a mivelődés utján előre haladjon, épen ezen uton megismerkedjék ama térével, melyen munkásságát ki kell fejteni, amaz erővel, a melyeket e munkálkodásánál segédeszközül fel kell használnia?

De elég e ez?

A világért sem.

Ha nincs tér hól e munka értékesítessék, ha nincs alkalom, hol kezünknek művét, a földnek terményét pénzé tegyük, felkopik az állunk minden tudományunk mellett.

Ma tapasztaljuk ezt, nem kell mesze mennünk, hogy e szomorú igazságról meggyőződjünk. Városunknak amaz ezert meghaladó iparossa — kérdezze meg czikkirő — miért üzi, ahogy üzi mesterségét? Nagyrészt pusztá megszokottságból, alig van egy kettő, a ki mestersége után magát és családját képes fentartani. Nincs semmi haszna utána, mert kézműveit nem tudja értékesíteni, nincs pénz általános pangás van.

Miként hatna ily körülmények között a czikkirő által megvetett katonaság által forgalomba hozott pár százezer forint Tordára és vidékére?

Mint jótékony harmat a szárazságtól tikkadó földre.

De czikkirő szerelmes tárgyába az iskolába; s éppen azért mert szerelmes, elfogult, s annál egyebet nem lát.

Torda polgársága még a mostani nehéz körülmények között is első helyen szellemi szükségleteiről gondoskodott, s ezekre áldozott.

A kebeles polgárok testülete a polgári iskolára 10000 frt készpénzt adományozott, a város közönsége egy telket, a megye közönsége szintén 10000 frtot. Ezen kívül minnyájon fizetjük évenként e czélokra az 5 % iskolai adót, a szeszes italok után befolyó behozatali díjak szintén tanügyi czélokra fordítatnak.

Ezen áldozatokkal szemben, hála a nagyméltóságú m. k. vallás és közoktatásügyi miniszter urnak, köszönet meggyünk k. tanfelügyelőjének erélyes közreműködéséért — engedélyezett városunknak egy polgári fiu iskola, felsőbb leányiskola ellemi népiskola. Azt hisszük városunk népnevelési igényeit e tanintézetek teljesen kielégítik.

Mire volna szükség egy nagyszabású főiskolára?

Tudományosan képző felsőbb tanintézet elég van országunkban.

Más miveltebb államokban sem találja meg czikkirő a főbb tanintézeteknek oly halmazottságát mint Erdélyben mint például Kolozsvárt, hol nem említve másokat az egyetem mellett, három főiskola van s így Szébenben, Brassóban tovább — Enyed, Fehérvár, M. Vársárhely, Medgyes etc. etc. minden lépten nyomon egy felgymnasiumba botlunk meg. Egyébiránt jól van ez így, de ezen tanintézetek elégségesek arra, hogy tudósok legyünk.

Nekünk a törekvésünk a kell, hogy legyen, hogy az életnek neveljünk munkás életrevaló embereket, a hazának hasznos polgárokat.

Azt hisszük az engedélyezett állami iskolák, s a megye majd minden falujában már létesített állami és községi iskolák e czélra sikeresen működendek.

A tordai iskolákat egybe lehet kötni az egyiket ipar — a másikat gazdasági tanfolyammal, s ez tanügyi igényeinket ki fogja elégíteni.

De mind e mellett kenyér kell, a kenyérré pénz!

Engedje meg tehát czikkirő, hogy egy vagy két zászlóalj katona hozzon egy pár százezer forintot városunkba.

(r k.)

Adomák.

Itt történt Tordán, s nem is olyan régen.

Egy tisztességes uri ember, ki posta utalványokkal nem igen bibelődött, elmegy a postára kér egy utalványt, s megkérdi az expeditort, hogy kell kitölteni?

Az expeditor szívesen ad utasítást, megmutatja: ide kell az összeget számmal, ide betűvel beírni ide a nevét.

Mikor mindez megtörténik, az uri ember oda adja az utalványt, s kéri a pénzt.

„Miféle pénzt?”

„A harmincz forintot, a mit most utalványoztam.”

„De én kérem a 30 frtot, ön kell, hogy ki fizesse itt, s a czimzett t. i. édes atyja otthon kiveszi a postáról.”

„De nekem olyan utalvány kellene, hogy én most kapjak 30 frtot: s aztán az urak vegyék fel apámon.”

„Már olyannal — uram — nem szolgálhatok.”

„Alászolgája.”

„Alászolgája.”

*

Egy kereskedő vidám kedélyéről, tréfáiról volt ismeretes.

Minden esztendőben megszokta látogatni egy kereskedelmi utazó kitől azonban soha sem rendelt semmit.

Egyszer betoppan újra a com-mis vojaeur:

„Alászolgája — Korschomadiener?”

„Hogy tetszik lenni?” — Jól — Hát ön.

Én is! stb.

„No hát most leszek szerencsés valamely rendelményt átvehetni, productumok, szögedi portékát, borsó, lencse, paprika, tarhonya, sonka szalonna, zsir, aszalt szilva.” „Köszönöm, nem tartom e cikkeket.”

„De még is.”

„De még se. Hanem, ha lehet jöjjen el ma hozzám ebédre.” „Köszönöm, le vagyok kötelezve.” Délben az utazó pontosan megjelenik a kereskedő házában és — az utczaajtót bezárva találja, csenget — a házi gazda ki néz az ablakon:

„Oh Herr von izé! Hát mi az nem lehet bejöni?”

„Nem!”

A biz a baj, én úgy hívtam önt, hogy ha lehet jöjjen ebédre, ha nem lehet ugyan sajnálom — alászolgája.”

A keleti ügyek.

Czár és szultán üdvözlő sürgönyöket váltanak egymással, az orosz-török békekötést Szentpétervárott és Konstantinápolyban hivatalosan tudatják a néppel, — de a föltételeket mindezek dacára még e pillanatig sem ösmerjük hitelesen. Bizonyosnak csak egy látszik: hogy Oroszország meglehetősen engedett azon pontokban, melyek kizárólag a portát és némileg Angliát érdeklik mint p. o. a hadikárpótlás és a török hajóhad kérdése; de nem engedett abban, a mi Ausztria-Magyarországot érinti: Bulgária szervezése tekintetében. Ezt megerősíti egy mai sugalmazott bécsi közlemény is, mely jelenti, hogy azok az aprólékos concessziók, melyeket Oroszország Bulgáriát illetően tesz, meg nem felelnek monarchiánk követeléseinek, s ez lesz egyik legfontosabb tárgya az egybeülendő konferenciának.

A konferencia ügyében végleges megállapodások még mindig nem történtek. Egy berlini sürgöny szerint Oroszországban nem találnák-e jobbnak, ha a kabinetek külön-külön tárgyalják a függő nagy kérdéseket Anglia és Ausztria-Magyarországban azonban határozatlan kívánják a konferencia megtartását. Egy másik akadékoskodása Oroszországnak most ismét az, hogy mégis csak kongresszus legyen, még pedig Berlinben. Bismarck hg most már állítólag nem idegenkedik annyira az eszmétől, s ha Baden-Baden helyett csakugyan Berlin választatnék színhelyül, akkor a tanácskoznány miniszterek kongresszusa volna, s körülbelül március végén ülne össze.

A napi kérdések sorába került Bosznia és Hercegovina megszállása is osztrák-magyar csapatok által.

Bosznia és Hercegovina okkupálása osztrák magyar csapatok által — írja egy bécsi levelező, nem fog sokáig várni magára. E két tartománynak nem szabad szerbnek lenni, sem montenegroinak, legkevésbé pedig oroszoknak; török nem lehet, midőn a birodalom többi ré-

szeitől egészen elszakított és így nincs más hátra (!) mint hogy Ausztria Magyarországhoz csatoltassék.

Az angol sajtó a békekötésről nagyon kedvetlenül nyilatkozik. A „Times“ kijelenti, hogy „Oroszországnak még csak most kell számolnia Európával, s ha követeléseiben elbizakodik, akkor még csak most áll az igazi háboru küszöbén. — Addig míg a föltételek ismeresek nem lesznek, Angliának türelmesen kell várnia; a brit birodalom összes hatalmát készen kell tartani érdekei oltalmazására. — A „Daily Tel.“ nagyon harcias cikket közöl, s kijelenti hogy Angliának hesszu és nagy háborura kell készülnie.

Konstantinápolyból vasznapról jelentik: Nikolaj nagyherceg orosz főparancsnokot várják a török fővárosba; a szultán drága ajándékokkal fog vendégének kedveskedni; a diplomáciai kar tisztelegni fog a nagyhercegnél. A San-Stefano felé vivő vasutvonal a keresztény lakosság nagy készületeket tesz Nikolaj ünnepélyes fogadására.

Budapesti kép.

A farsang egyik utolsó napjában három barát együtt mulatott. Elmulnak a jó idők, szólott Ernő — nemde, a végzetben meg kell nyugodni. Ne sohajtozz ama szőljén Ödön, emeld föl fejedet, hiszem a kávéház gőzköre nem lankasztott még anyyira el. Be gyöngé vagy, míg hanyatlásodat nem érezed — élvezd a jelent, mely miként a zene csak a multtal s jövővel viszonyban ér valamit Hej Palkó kiáltott Ernő a cigánynak, húzd ki tudja meddig húzhatod! . . ezzel egy tizest vetett oda. A zene méléán, ábrándosan hangzott . . .

Ernő! szólott Benő, had tegyem fejemet a tiédre nyugodni, úgy zug, úgy fáj. Mennyit is mulattunk már. A pezsgők szóltak, a poharak csengtek.

Csak egyszer látnám még őt. . . szólott Ernő. Ah de nincs nincs boldogság, bármily édesek e hangok,

elmulnak, elenyész a szerelem viszhangja végre csak elgyengül.

. . . . Barátim halljátok csak Palkot, ábrándokat élesztő hurjait, gondoljunk még egyszer a parquetekre, hol multunk és jövőnk minden reménye vonz. Hajrá mulassatok, ma holnap itt van a böjt, látjátok mily bizzegve lépeget. Elbeszélék néktek egy történetet, mely a nő-egyleti bál alkalmával történt. Egy esinon delnőnél voltam, kivel közel ismeretségben állok. Szép, mint egy nyáréji álom. E nőnek öltözködése nem közönséges eseményt képezett; ott volt egy szabó két fodrásznő, négy szoba leány, három kereskedő, hét nő rokon, két házi barát, köztük én is és végül a férj. Az egész ház mozgalom színhelyévé változott. Nehány perc alatt mint egy Venus állott tükre előtt, s addig el nem indult míg végig nem tekinté táborán, az az hódító arcát még egyszer meg nem nézte s ruháját alól fölül.

Oh balsors és végzet! Szegény báli köpeny. Delnőnk elájult, halál sápadtság fogta el a körülállókat. A könnyű illusion ruha lángot kapott. Össze vissza égett volna hó fehér teste, az egész szövet háló, az illusion — fehér karok, a báli köpeny, ha nem szalad be a kiabálásokra egy szakácsné, ki egy kártya vízzel nyakon öntötte dámánkat, az egész lángtábor. Oh — jaj, csak hogy elaludt. A ruganyos öltöny össze ment, hajáról a pór leázott.

Én így szólék: Nagysád csalódás az élet, valóban szép kezei, picziny lábai majdnem összeégtek, gyönyörű szemei — ah mennyire sajnáltam.

Nagysád hagyjuk majd az illusionokat jövő farsangra, az élet úgy is merő illusio, confusio —

Igen Vizváry úr a világon minden illusio! szólott a szép delnő.

A dáma megtöröttön vetette magát ágyába.

Másnap a három barát L-né fényes termeiben mulatott. Mindannyian azt jegyezték meg, hogy nők társaságában mégis minden dolog két-

szerte oly szép, kedvesebb. A dicsőség kijutott nekik. Február Hymen lánczaival kapcsolta össze.

Hány bálban voltál te Olga!
Olga. Tizennégyben ha jól emlékezem, de ha így lesz jövőben mint az idén volt egybe se megyek.

Ferike. Az igaz én se, az mégis különös, hogy férfiak szabjának nekünk divatot, iemondjunk a szük ruháról, pedig mily jól áll.

Nina. Bolondok leszünk, igen ha engedünk nekik karton, saten ruhában bálozni — ah mily prózai (hadónáz legyezőjével) oppositiot foglaljunk el s punctum.

Ludmilla. Engem a jövő farsangra Bekták ur már négy tánczra engagirozott. De én se megyek, a szükruháról ienem mondok. Egyszerűség, egyszerűség nem kell, az esunya, mi nem áldozzuk fel a divatot

Mind. Igaz — igaz.
Nina. Már csak F. asszonyság leányai — hogyan néztek ki! mindig rózsaszin tarlatában — egyszerűen.

Erzsi. De kérlek mégis csak a férfiak kedvéért öltözzünk.

Mind. Levele, levele.
Ludmilla. Én oppositiot foglak el. Velem szavaztak? . . .

Mind. Éljen az oppositio. Nem kell karton, saten, éljen a divat; a luxus!

H. Dózsa Géza.

H i r e k.

— Király ő felségének a katonai löbeszerzési bizottságok központosítására vonatkozó elhatározása alapján folyó hó elsejével fel lettek osztatva a bécsi, prágai és kolozsvári löbeszerzési bizottságok, s megkezdte működését a nagyváradi új bizottság. Elrendeltetett továbbá, hogy a budapesti bizottság egytk elnök-helyettese Székesfehérvárra, a nagyváradi pedig Erdélynek egyik — löbeszerzésre leginkább alkalmas — poutjára exponáltassék.

— Tanító testületünk f. hó 8-án megalakult. A helybeli ev. ref. leány iskola termeiben megtartott közgyűlésen számos néptanító és tanítónő vett részt. A főmáltóságú m. kir. vallás és közok-

TÁRCZA

Relatio qualiter olim Sedes Siculicis Kászon, a Sede Csik seperata fuerit, opera praesertim Egregii Valentini Lázár, ex antiquissimo quodam M-tro excerpta.

(Vége.)

Immár Lázár Bálint kezd eljárni a Tiszteken, mint a föld Népe neki adta volt; a közben meghal, nem járhat min a hat. Nemnek Tiszteken el hanem a Fia Lázár András tölti ki; mikor kitelik, mondanak a föld népei: Uram! immár a halom nembe álljon kigyelmed, mondanak a halom nembéliek, nem igazság az hogy nekünk ő kigyelmét osztó társul adgyátok, és a több nembéliek épen megmaradnak, mert Lázár Bálint minnyájunkért fáradozott, költött, végre úgy végeztek, hogy egy esztendőben a Lázár Bálint maradéki Birák legyenek, és a másik eszten-

dőben se Birák se Hadnagyok, hanem ismét a harmadik esztendőben Hadnagyok legyenek. Az olta mig Lázár András élt őis úgy birta Kászont, és oltalmazta. Lázár András halála után Lázár Ferencz meg Néppen birta; A föld népe sem úralt oltalmul senkit egyebet ő sem egyéb szolgálatra őket, hanem csak az ő szabad akarattjuk szerint a mint szolgálták őljan jámbor Földes Urokat. —

Eddig tart az elbeszélés, mi mindenesetre eccelans jellemzése a régi idők patriarchalis viszonyainak, úgy political, mint törvénykezési tekintetben. S ki hitte volna, hogy késő századok után, a törvénykezés ambulans közegei, a vándorló bagatell birákban, ujja fognak születni? mert hisz ezeket is meglátandjuk maholnap, a mint a „földnépének“ a „csürös kertben“ „asztag lábón“ felütött sátraikból hirdetik az igazságot. A kép ugyanaz, csak a keret

más. Megvállik miként tudják a két ellentétet őszhangzásba hozni.

Érdekes világot vet továbbá a régi székelyeknek a családi elnevezésekben divott szokásaikra, s némi magyarázatát adja annak, hogy az eredeti tősgyökeres székely családok nagyobb részének vezeték neveit, minők pl. Sándor, Dániel, Damokos, Albert, Gergely, Ilyés stb. miért képezik mindannyi kereszt nevek? Emliti ugyanis az elbeszélés, hogy a Kászoni Pataki Antalt a csikiak elvitték sz. Tamásra a Nagy Lázár házához, kinek több fia volt, s ezek közül egyet Bálintnak hívtak; ezen Bálintot azonban szereplésétől kezdve az író sehol sem nevezi a családi „Nagy“ vezetékneven, hanem az apai keresztnevből képez vezetéknevet, s mint „Lázár Bálint“-ot mutatja be — jelül a vezetéknev képzés gyakorlatának, mi annyi mai nap is elő családok neveiben kifejezést nyert.

Ha közleményem némi ujdón-

sággal találna birni, azt hiszem az avatottak nem fogják agyon halgatni, s azokat, kik mint régiséget érdeklődéssel olvasták — kellőleg tájékozandják.

Következőleg közleni fogom Gyulaffy Lászlónak Maximilian császárhoz, Bekess Gáspárnak Gyulaffy Lászlóhoz, s Mihály vajdának ugyan-csak Gyulaffyhoz intézett 16-ik százbéli érdekes leveleit.

N — d M — s.

tatási miniszter által helyben hagyott alapszabályok felolvasatva a tisztviselők választották meg. A míg a nagy ünnepélyességgel lefolyt gyűlést részletesen leírhatok, megemlítiük hogy a társulat elnöke: Pálffy Károly igazgató lett közfelkiáltás útján. — Több nagy fontosságú határozat hozott a testület jövő virágzása és fejlődése érdekében, melyekről a jövő számban részletesen szólunk.

— A közigazgatási bizottság ma tartja meg rendes havi ülését, több érdekes tárgy fog szőnyegre kerülni.

— A volt aranyosszéki birtokosság vagyona ügyében, mint bennünket nagy meglepetéssel értesítettek, Felvinczen és környékén aláírásokat gyűjtenek a végett, hogy a birtokossági képviselő eddig hozott határozatait megsemmisítsék, hogy a vagyon iskolai célra ne adassék s hogy a főispán ő méltósága vessen közbe magát s ne engedje érvényre jutni a birtokossági képviselő határozatait. Hej, hej, Magyar Pál! uram, de nem tudja mit cselekszik. Célja az, hogy a birtokosság magán vagyona idegen hatalom alá tereltesse és sequestráltassék, nehogy valaha a birtokosság csakugyan hasznát vehesse e vagyonnak s az adóságok felmondassanak. El fogadjuk a harcot e téren, kellő információt fogunk szerezni a künn folyó aláírások céljáról és intriguokról s olyan dorongot vendünk kezünkbe ellenük, a milyent bírunk valóban megérdemelni. Addig legyünk csendesen.

— Gyönyörű erdő-égest láthatnak azok Gerend községe hegyein, a kik f. hó 11-én este a dobogó Tordára beereszkedtek. Az erdő, a Lona felőli hegyen kezdődve, átesap a Gerend-Kereszturi oldalra, s mint tudjuk, az itteni közbirtokosság tulajdonát képezi. Nem kaptunk még részleteket az égés okairól, részleteiről, annyit azonban színté állíthatunk, hogy jámbor kéztől ez időben, midőn künn semmi munka nincs, alig eredhetett.

— Uj zene mű. Taborszky és Parsch zenemű kereskedésében megjelent „Wo man singt.“ Walzer zongorára Fahrbach Phileppól ára 80 kr.

— K. Papp Miklós a „M.-Polgár“ szerkesztője a n.-várad állandó sainház alapja javára az első áldozatot 500 frt. letétele által meghozta. A n.-váradik valóban szégyelhetik magukat, hogy idegen tette le az első követ ez alapba s addig nem mozdultak meg ez ügyben, a míg egy Szigligeti meg nem hal, hogy alkalma nyíljon egy idegennek az első áldozatot meghozhatni. Vajjon mi is sok égető kérdéseinkre nézve meddig fogunk várni idegen jótételekre?

— Borzasztó gyilkosság. A Lajtha melletti Bruckból írják a „P. L.“-nak Somereintől alig negyedóránra, egy nagy erdő szélén korcsmaüzlete van a Gstedtner házaspárnak, kinél a férj mostoha gyermeke: Redmann Mari is tartozkodik. Kivüle még csak a 14 éves Arnd Katalin szolgáló van a háznál. A korcsma leginkább a közel eső kőbányában foglalkozó munkások keresik föl. Szombaton este 7 órakor megjelent a 28 éves Dinghoff József munkás s látta, hogy csak a nők vannak együtt. A gazda rosszul érezvén magát, korán lefeküdt kamarájába. Dinghoff bort rendelt és midőn a korcsmárosné hozzá közeledett, revolverével arcon lötte; azután a kamrába sietett és a gazdát a konyha késsel ziven szurta. Ezzel nem elégegett meg a gazdát, hanem visszatért az ivoba s látván, hogy a korcsmárosné még él a késsel agyonszurta. A két leány az erdő felé futott, mire a gyilkos őket is üldözöbe vette; Redmann Mari védni akarván magát, Dinghoff mind a négy ujját levágta s végül több szurással megölte. A 14 éves szolgáló menekülhetett meg csupán. E borzasztó

tett a Magyarországot Ausztriától választó ároknaál, de még Ausztriában követetett el. Azt hiszik a gyilkos bosszúból hajtota végre e gaztettet, mert semmit nem rabolt. A brucki kerületi kapitány ság a Lajtha mellett azonnal kísietett a helyszínére, de a gyilkost mindekkoráig föl nem fedezheték.

— Ritka tűnemény. A tegnapi déli órákban Bécsben is nagy zivatar volt. Itt egy ritka tűnemény is észlelték A Michaelerplacson, noha köröskörül a házakon számos villámhárító van, a villám mégis a kövezetre csapott le Szerenbsére a téren mely máskor oly népes, épen akkor nem járt senki, más körülben katastrófa történt volna. Horst osztrák honvédelmi miniszter pár perczet előbb hajtattott a hivatalba és fogata üresen visszajött a Michaelerplatzra, épen mikor a villám leesapott. „A lovak megbokrosodtak, iramodni kezdtek, és csak akkor lehetett őket elfogni, mikor a hintó már teljesen szét volt rombolva.

CSARNOK

Miért nem felejttem el a gazdaszony-bált!

— Beszély. —

Irta: H. Dózsa Géza.

Kedves olvasomat már régebben ismerem, hogy sem kevésbé félig is ismeretlennek hinném magamat, hiszen nem egy rövid perczet csevegtünk el a tél unalmas óráiban midőn kandalodnál találtak elmerülve könyved vagy újságaid olvasása közben. Ah de miért is oly unalmas némely időszakában a tél! Nem egyszer tévováz ide-oda gondolatunk a füledt szobában, míg kint a zsembe idő szivakodik magával s haragjában hozzánk is betör a kályha jukon. Békével türiük, ismerjük természetét. Sokkal jobban elragadnak képzeleteink mintsem fagyos mosolygása, tréfái eszünkbe jutnának. Ah hogy zsiszereg a parázs szipol a kályha lyuk, — gondolataink új életre ébrednek, majd lehajlunk önkénytelenül s egy-egy vékony hasáb fával eleventjük föl a lángot s látásában elmerengünk, mint ropog-pattog, szikrázik a s megint parázs zsiszereg s lesz fekete korom és szürke hamu. Mennyi kép elevenedik fel lelkünkben s tűnnek gyorsan el mint az idő. Bizalmas leszek hozzátok s elbeszéltem miért nem felejttem el a gazdaszony-bálatomat. Mintha előre látnálak szép nő mint ülsz a puha pam-lagon s nézel a kandalló felé hol piros parázs terjeszti kellemes mellegét feléd s te elmerengsz, hogy neved engemet. . . Sok szenvedélyei vannak az embereknek, — nem tagadom, hogy nekem is voltak s talán mindig lesznek hibáim, mert oh — most is mily ujság faló vagyok; eszemre nem hiszem, hogy valaha térjek. Gyurlik vagyunk — mily közönséges tárgy ez. Megbocsátanak tudom ha olvasták leveleimet s benne a sok orthographiát, melyet nem akarok világért sem azzal takarni, hogy a betűszedő ur nem egy becsületes szavamnak facsarta ki nyakát. No de hallgatók, ha szálkás rosz írástomat valahol előmutatná. Annyira szeretnék mullattató lenni hogy bár hetenként egyszer kellemes perczet szerezhessék, de oly gyarló vagyok . . . oh hogy többet nem tanultam — előre pirulok midőn szép hölgyem olvasó-asztalkájánál vagy függönyös butoraihoz simulva bájos szeméit fölemeli és sugarait magamra vonom, drága figyelmét edesgetem, hogy sajtóságs szenvedélyemet megpirongatná. Ilyenkor átkozom azt, hogy miért nem születtem Minerva koponyájából! . . . pedig hidd el bájos nő, hogy az is rosz lett volna. Sokat olvasok tanulok s miért nem fog rajtam — azt nem képzelem, hanem hinnem kell azt, hogy szenvedélyeim vannak el komolyabb foglalkozásaimról

és zavarnak meg annyira, hogy mindent összebolyonítok mint bolyonított ezelőtt egy héttel Paul de Kock vagy a gazdaszony-bál! . . . Mit sem olvasunk ki a regényből s nem csoda ha zavartak leszünk. Egy fiatal nő elájult, mert keresztbe tett lábokat látott a férj mindig éjjel tesz sétákat s mindig olyankor midőn a legnagyobb szél üvöltött a cserepek hullottak a fedélről alá zugett, reesegett, minden, a falak döltek össze. Ebből vajon mi származik? A legnagyobb zavar. Az ifju pár dühöngeni kezd a szererelem féltés ájulás napi rändre tér, különözé. gyűlöletessé, lesznek egymáselőtt. Ne nevensenek ki kérem mert fogadom, hogy mához egy évre lehangyok minde a szenvedélyeimről, bár nehéz leszokni, megtagadni valamit. Legujabb szenvedélyem az volt, hogy szerettem az idén nagyon a bálakat, de egyedül az álarozsokat. Oh mily ellenálthatlan delez az álarozs-bál mely egy szép természetű maszkot ad nekünk. Jó korán értesültem a lapokból, falragaszokrol, hogy mikor lesz a gazdaszonyok álarozs-bálja — tehát elhatároztam török szakad elmegyek, ott kell lennem miként a holdkoros a házfödelen.

(folytatás köv.)

KÖZGAZDASÁG.

A trágyázás vagy a földnek időnkénti javítása.

(Folytatás.)

1) Minél többször terem a föld olyan növényeket, melyek rolla elhordatnak, annál hamarabb elveszti az ő kövérségét termő erejét; mely a növény tápképződése által felemészthetik. Sőt termések eső és elpárolgás által is változik a föld tulajdonsága. Az eső kivált a mész tartalmat kimoshatja. A televényel együtt a növények valamelyik vegyreszt is fölemészthetik; s így a jó keveretű kövérföld is, némelyik előbb, másik utobb elváltozhatik idő multán rosz keverékű soványá, így a növények tenyésztésére kedvező jó tulajdonságait elveszitheti.

Az elsoványodott földeket ugyan új termékenységre lehet hozni pihenetés által, mert a pihenés alatt a különféle gaz, melyet a föld terem, nem hordatván el arról, annak kövéritésére szolgál, azon felül a levegőből is sok táplálékot von magához a föld. Innen van az hogy ha pihenésre hagyott földet ugaroljuk annál jobban, és annál hamarabb vissza nyeri az elvesztett kövérség egy részét, de hogy igazán tartosan megkövéredjék a föld sok ideig kellene azt pihentetni.

Az ilyen pihenetés mindig veszteség; mert a hány esztendőben pihentetjük a földet, ugy annyi évben nem vettük hasznát. Azért soha sem lehet hagyni a parlagon hagyást, mert a föld elvesztett erejét trágyázás által sokkal hamarabb, és még jobban vissza lehet pótolni mint a pihenetés által.

Nem fárad el a föld soha, és mi ne fáradjunk azt jól mivelni, és illendőleg trágyázni. A trágyázás által lehet azt egyedül elérni, hogy a föld ne csak erejét ne veszítse, sőt azt szaporítván minden esztendőben hasznot hajtsón. Innen világos hogy a jó gazdálkodásnak alapja a trágya és trágyázás. A jó gazda embernek legbizonyosabb aranybányája a trágya gödör.

2) A trágya és különféle trágyaanyagok. Mindazon módok melyek által a trágya mennyiségét szaporítani lehet és javítani, méltán a gazdaság alapját gyarapító fáradságok közé tartoznak. —

Áltatános panasz különösen sik termő földekkel bíró országokban, hogy ugy győzik a földet trágyázni, pedig a természet nagy bőségben rakta le mindenfelé a trágya anyagokat; — csak föl kell keresni, összegyűjteni és haszonra fordítani.

Trágya anyagok melyek sokszor észrevétlenül hevernek, leginkább az állat és növény országból kerülnek elő, de az ő ásványországból is.

3) Állat növény trágya vagy ganaj trágya. Legközönségesebb trágya nem és legnagyobb mennyiségben fordul elő a gazdaság körül az állat növény trágya, vagy ganaj trágya. Így nevezetik azon trágya melyet az állatok, ganajából és alájok vetett alomból gyűjtünk. Hogy ezen trágya igen czélserű növény táp, onnan is világos, mert az állatok többnyire növényekkel élven, trágyájuk is növény szerkezetű; minthogy pedig könnyen szétolvadható állapotban van, tehát a növényektől is könnyen felvétethetik, sőt a föld vegy részével összevegyülven, azokat is vízben feloldható növény tápanyagokká változtatja át.

Azonban minden nemű trágyának az állatok neméhez képest különböző tulajdonságai vannak.

(Folyt. köv.)

Piaczi árjegyzék.

A tordai vásárra 1878. márcz. 9. hozott tárgyaknak

1 hectoliter	Tisza buza	8 frt 50 kr
"	Tavas buza	7 " "
"	Elegybuza	7 " "
"	Rozs	6 " 50 "
"	Árpa	4 " 25 "
"	Zab	2 " 50 "
"	Törökbuza	6 " 50 "
méter mázsa	Széna kötetlen	2 " 50 "
méter mázsa	Alomszalma	— " 36 "
Tüzi fa	köbméter	2 " 70 "
1 kilogramm	Marhabús	36 "
"	Disznóbus	48 "
"	Turó	56 "

Bécsi Tőzsde.

1878. 12/3.

Magyar arany-jaradék	89.45
Magyar) kincstári utalvány 1 kibocsát	118.—
Magyar) kincstári utalvány 2 kibocsát	171.—
Magyar kol.-vasut elsőbbség 2 kibocsát	74.50
Magyar állami kötvény 1876.	66.50
Magyar vasuti köleső	99.—
Magyar földteher menesítési kötv	78.25
Temesvári földteher emente kötv.	77.50
Erdélyi földteher emente kötv.	75.25
Horvát-Slavon földteher emente kötv.	84.50
Magyar szőlő váltáság kötv.	80.80
Oszt. egységes államadosság papban	62.65
Oszt. egységes államadosság ezüstben	68.90
Oszt. aranyjaradék	74.50
1860. állam sorajegy	111.25
Oszt. nemzeti bankrészevény	800.—
Oszt. hitelrészevény	231.50
Magyar hitelbank	221.—
Ezüst	105.20
Cs. k. arany	5.59
Napoleonador	9.49
Német birod mark	58.55
London	118.95

Felelős szerkesztő és kiadótulajd. Volz B.

VOLCZ és TÁRSA

Könyv és Papirkereskedésében Tordán kaphatók:

Vonalzott és tiszta könyvek; Hivatalok, egyletek magányzók, ügyvédek kereskedők, jegyzők és mindennemű iparral foglalkozók részére, vászonba vagy papirba kötve dús választékban. Másoló könyvek Kereskedők, Irodák sat. részére:

Román Népdalok és Balladák Moldován Gergelytől 1 frt. 20 kr. helyet csak 1 frt. o. é.

Iskolai könyvek Alsó- és Felső Népiskolák, Községi valamint felekezeti Iskolák részére is dús választékban.
Vers szemelvények Bálint Gyulától
Az Illem és Tisztesség arany szabályai

ára 25 kr.
ára 25 kr.

Önsegély, Orvosi tanácsadó több bonczani ábrával.
Dr. Ernszt L.-től
Selbsthilfe, ärztlicher rathgeber mit mehreren anatomischen abbildungen von Dr. Ernszt L.

ára 2 frt.
ára 2 frt.

Előfizethetni – illetőleg előjegyeztetni – lehet a következő művekre:

Kálmán a Szegedi Lelencz vagy Konstantinápoly rózsája című nagyhatású regényre TIHAMERTÓL, mely a folyamatban levő keleti háborút öleli fel és ebből meríti tárgyát, egyes füzet mely összeg a füzetek átvételekor fizetendő.

ára 25 kr.

Az Ördög fia című regény füzeteire. Ugyan ezek német nyelven is megrendelhetők.
Továbbá Szulejka vagy a Három Gyöngye című regény füzeteire. Ugyan e művek megrendelői rendkívüli kedvezmény áron megrendelhetik azok

ára 25 kr.

25 kr.

OLAJNYOMATU JUTALOM KÉPEIT is VÁSZONRA SZÉLES ARANYKERETBEN,

megtekinthetők e képek valamint megrendelési feltételei is

Az ÖRDÖG ASSZONY régebbi megrendelői, annak folytatását szintén fenn irt könyvkereskedés által legbiztosabban eszközölhetik.

Vidékre járó ügynökünk szintén elfogad minden nemű előfizetést és előjegyeztetést.

Továbbá kapható.

A Bagatell törvény a 1877. XXII. t. cz. ára 40 kr.
Ehez ügyvitel " 40 kr.
A Bagatell törvény ügyvitellel egybekötve " 80 kr.
A Gyámsági és gondnoksági ügyek 1877, XX. t. cz. ára 50 kr.
Ehez ügyrend " 40 kr.
A gyámsági ügyek ügyrendel egybekötve " 90 kr.
A Bagatell törvény szerint előirt nyomtatványok, Panaszkönyv, Mutatókönyv, Határidő napló, Idésvény és Jegyzék a pénzbírságokról a legjutányosabban szabott árakban.

Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Kitünő minőségű szürke, tiszta,

Bükkönymag

a Kukoritzta folyó árában eladó, vagy ezért cserében is kapható:

Szent-Mihály-falván a Nagy Elek udvarban,
Tordán a Tudakozó Intézetben.

(3-3)

118-878 sz.

Hirdetmény.

Gerend-Keresztur összes birtokossága, s a község koresma régálé joga az 1878 év Aprilis 24-ik napjától számítandó 3 egymásután következő évre Gerend-Kereszturon a körjegyzői irodában, folyó év ápril hó 3-án délelőtti 10 órakor nyilvános árverezés útján kifog adodni, árverezni kívánok felhivatnak 60 frt bánat pénzel ellátva, a fennirt napon és helyen meg jellenni. Kellő bánat pénzel ellátott, s rendszeren fel szerelt zárt ajánlatok, az árverezés megkezdése előtt elfogadtatnak, az árverezési feltételek alolirt hivatalnál, a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

A szolgabíróstól

Maros-Ludason, 1878. március 7.

Fosztó szbiró.

1 - 3

Figyelemreméltó
idegbajok- és nehézkóiban
szenvedőknek
Legujabban feltalált gyógmód
Számítalan hálaíratot
mutathat fel sikeres gyógyításról
Sylvius Boas
Specialista idegbajokban
Ertekezhetni reggel 8 órától este 8 óráig
BERLIN SW.
Friedrichstrasse 22.
Levélbeli megkeresésre is.

(15-88 102)

SYLVIUS BOAS urnak
az Auxilium orientis feltalálója
Specialista idegbajokban

Igen tisztelt uram!
F. évi aug. 7-ikéről kelt levelét vettem s azonnal választam volna, de miután fiamnál, kivel az ön *Auxilium orientis*ét használtattam a göresök elmúltak várni akartam, hogy megtudjam vajon ismétlődni fognak e azok, de istennek hála aggodalmam alaptalan volt s így fiam ismét az iskolába járhat kényszerítve látom magam ezért önnek, mint *ki Auxilium orientis* szerével fiamat visszaadta, legmelegebb köszönetem nyilvánítani.

Thieme Lajos kertész
Hogy a fenebbiek igazságon alapulnak bizonyítom.

Nitzschke F.

k. előljáró.

községi
pecsét.